

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1^{ου} ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ (*)

A1. Ο συντάκτης του κειμένου εξετάζει τους λόγους της σύγχρονης εκπαιδευτικής κρίσης. Ειδικότερα, διαπιστώνει ότι η εντατικοποίηση των σπουδών επιβαρύνει τη μαθησιακή διαδικασία, χωρίς να οδηγεί σε ουσιαστική γνώση. Επισημαίνει την επικράτηση ατομικιστικών προτύπων και την εργαλειοποίηση της γνώσης, η οποία, έχοντας χάσει τη συλλογική της διάσταση, λειτουργεί ως μέσο επίτευξης κέρδους. Τέλος, ασκεί κριτική στις μεθόδους αξιολόγησης, που αντιτίθενται στην αρχή της ολότητας του κειμένου και υπονομεύουν την κατανόηση και την κριτική σκέψη.

(73 λέξεις)

B1.

α. Σ, β. Σ, γ. Λ, δ. Λ, ε. Σ

B2. Στην τελευταία παράγραφο του **Κειμένου 1** ο συγγραφέας αποδοκιμάζει τις εκπαιδευτικές μορφές αξιολόγησης των μαθητών χρησιμοποιώντας ως μέσο πειθούς την ειρωνεία. Ειδικότερα, με το επίρρημα «**δήθεν** εκσυγχρονιστικές μορφές αξιολόγησης» κατακρίνει την ουσία των εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων, οι οποίες, ενώ θεωρούνται προοδευτικές, εντούτοις σήμερα αμφισβητούνται έντονα για την αποτελεσματικότητά τους, καθώς υπονομεύουν τη δομική προσέγγιση και τη συνοχή ενός κειμένου. Την ειρωνική του διάθεση εκφράζει και με τη **μεταφορική χρήση της λέξης “σφάγιο”**, η οποία μέσα από τη δραματική της φόρτιση και τα **εισαγωγικά**, παραπέμπει στον βίαιο και αποσπασματικό τρόπο ανάλυσης του κειμένου. Καυτηριάζει έτσι το αποτέλεσμα αυτής της μεθόδου, που κατατέμνει το κείμενο και παράγει γνώση αποσπασματική, επιφανειακή και εφήμερη. Τέλος, με το ρήμα «**υποτίθεται**» ειρωνεύεται την αντίφαση μεταξύ εκπαιδευτικών στόχων και αποτελέσματος. Αντί να λειτουργήσει η μέθοδος αυτή της αξιολόγησης ως αντιστάθμισμα της αποστήθισης, στην ουσία την ενισχύει, καθώς καλλιεργεί την ικανότητα συγκράτησης και απομνημόνευσης πληροφοριών. Η μέθοδος αυτή, δηλαδή, αναπαράγει ακριβώς αυτό που ισχυρίζεται ότι θα καταργήσει.

Με την ειρωνεία ο ίδιος παίρνει θέση και εκφράζει την έντονη κριτική του για τις ισχύουσες μορφές αξιολόγησης, που έχουν οδηγήσει στην απονεύρωση της γνώσης και ευρύτερα στην εκπαιδευτική κρίση. Παράλληλα, προκαλεί τη **συναισθηματική αντίδραση του δέκτη** (επίκληση στο συναίσθημα) εντείνοντας τη δυσπιστία του απέναντι αναποτελεσματικές παιδαγωγικές πρακτικές και **τον προβληματίζει και τον ευαισθητοποιεί** σχετικά με τις αδυναμίες του σύγχρονου εκπαιδευτικού συστήματος και την ανάγκη επαναπροσδιορισμού των διδακτικών στόχων και μεθόδων. Τέλος, η ειρωνεία προσδίδει **αμεσότητα και ζωντάνια** στο ύφος του κειμένου.

(Για την απάντηση χρειαζόνταν δύο μόνο από τα τρία χωρία που εξέφραζαν την ειρωνική διάθεση του συγγραφέα).

B3α. Από την άλλη: Αντίθεση

Με τη διαρθρωτική φράση «Από την άλλη», ο συγγραφέας αντιπαραβάλλει τα χαρακτηριστικά της μόρφωσης στην πρώτη παράγραφο με εκείνα της αυτομόρφωσης στη δεύτερη παράγραφο. Ειδικότερα, η μόρφωση στη σύγχρονη εποχή αντιμετωπίζεται ως συσσώρευση ακαδημαϊκών τίτλων που αμβλύνει τη δημιουργική φαντασία και την ελεύθερη επιθυμία για γνώση σε αντίθεση με την αυτομόρφωση που δε στοχεύει στην κοινωνική διάκριση, αλλά αποτελεί μέσο διεύρυνσης προσωπικών οριζώντων και εσωτερικής ελευθερίας για απόκτηση γνώσεων.

Δηλαδή: Επεξήγηση

Με τη διαρθρωτική λέξη «δηλαδή», ο συγγραφέας επεξηγεί στη συνέχεια τη φράση ότι «το κλειδί για την αυτομόρφωση είναι η διάθεση για το επιπλέον. Αναφέρει συγκεκριμένα ότι η διάθεση αυτή φαίνεται στην επιπλέον γνώση που αναζητά κανείς προσωπικά σε βιβλία εκτός προτεινόμενης βιβλιογραφίας και σε πιο σύνθετες περιηγήσεις στο διαδίκτυο. Έτσι, καθίσταται σαφές ότι η αυτομόρφωση δεν έχει προκαθορισμένα όρια.

Βέβαια: Βεβαιότητα

Ο συγγραφέας με τη διαρθρωτική λέξη «βέβαια» παρουσιάζει με έντονη βεβαιότητα την άποψη ότι η αυτομόρφωση δεν υποκαθιστά σε καμία περίπτωση τα αναγκαία μαθήματα της πρακτικής ζωής, τα οποία απαιτούν θεσμικές και συλλογικές πειθαρχίες.

Εκτός των άλλων: Προσθήκη

Με τη διαρθρωτική φράση «εκτός των άλλων» ο συγγραφέας προσθέτει ένα ακόμα βασικό πλεονέκτημα που προσφέρει η αυτομόρφωση στο ίδιο το άτομο και αποτελεί μάθημα ζωής για αυτό. Συγκεκριμένα, μαθαίνει να μην πλήττει από τον εαυτό του.

Εν τέλει: Συμπέρασμα

Με τη διαρθρωτική φράση «Εν τέλει» ο συγγραφέας καταλήγει στο συμπέρασμα ότι με την αυτομόρφωση το άτομο εμπλουτίζει τις εμπειρίες της ζωής του και όχι το βιογραφικό του σημείωμα.

B3β. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα, ο συγγραφέας αξιοποιεί το α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο («κόβουμε», «απολαμβάνουμε», «εμπλουτίζουμε»). Με την επιλογή αυτή επιδιώκει **να εντάξει τον εαυτό του σε ένα ευρύτερο σύνολο** ανθρώπων, εκείνων που αυτομορφώνονται, που επίζητούν τη γνώση και τα οφέλη που προσφέρει στη ζωή τους, πείθοντας έτσι τους αναγνώστες για την αξία της. Με αυτό τον τρόπο ελκύεται το ενδιαφέρον του αναγνώστη καθώς προβάλλεται η **καθολικότητα** του θέματος και το ύφος καθίσταται **οικείο** και **παραστατικό**.

Γ1. Το βασικό θέμα του ποιήματος είναι η αέναη διαδικασία κατάκτησης της γνώσης, η οποία σύμφωνα με το ποιητικό υποκείμενο αποτελεί ένα είδος κύκλου, όπου η αρχή και το τέλος ταυτίζονται. Αρχικά, με το σχήμα της **μεταφοράς** («γλιστρώ στην επιφάνεια των γραμμάτων»)

αισθητοποιείται η ελπίδα της πλήρους κατάκτησης της γνώσης, η οποία όμως διαψεύδεται με το **ασύνδετο σχήμα** («με τις καμπύλες του, τον κύκλο του, τον πρώτο κι ίσως τον τελευταίο βηματισμό του, τις απροσμέτρητες στον χωροχρόνο διαστάσεις του»), καθώς το πρώτο γράμμα του αλφαβήτου, το άλφα, συγχέεται από άποψης μορφής με το τελευταίο γράμμα, το ωμέγα. Τέλος, το ποιητικό υποκείμενο μέσα από μια **οπτικό-κινητική εικόνα** («γύρω από το άλφα περιστρέφομαι στο αιμοσφαίριο αυτό βυθίζομαι») χαρακτηρίζει το άλφα πηγή της ζωής στο οποίο βυθίζεται, για να κατανοήσει ότι πρόκειται για την αρχή των πάντων και για να αποκτήσει τη δική του αυτογνωσία, δίνοντας έτσι έμφαση στο συνεχές και στο αδιάπτωτο της μάθησης.

Διαβάζοντας το ποίημα, πιστεύω ότι στην εποχή μας η θέση του ποιητικού υποκειμένου επαληθεύεται πλήρως, καθώς η συνεχόμενη επιστημονική πρόοδος και η παρακολούθηση των τεχνικών και των ευρύτερων επαγγελματικών εξελίξεων απαιτούν δημιουργική αξιοποίηση των νέων δεδομένων, διευρυμένες γνώσεις και εξειδικευμένη τεχνογνωσία. Γίνεται, επομένως, απολύτως κατανοητό πως η δια βίου μάθηση αποτελεί επιτακτικό αίτημα των καιρών μας.

Πρόσθετοι κειμενικοί δείκτες:

- Η χρήση α' ενικού ρηματικού προσώπου («μαθαίνω», «γλιστράω», «φτάσω», «περιστρέφομαι», «βυθίζομαι»)
- Προσωποποίηση («όπου ενεδρεύει όμως... διαστάσεις του»)
- Χρήση επιθέτων με συμβολικό φορτίο («αιώνια», «έσχατο»)
- Οξύμωρο σχήμα («η αρχή της μαθητείας μου δεν έχει τέλος»)
- Χρήση χρόνου ενεστώτα («μαθαίνω», «ενεδρεύει», «περιστρέφομαι»)

Δ1.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ Δ ΘΕΜΑΤΟΣ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ :

- Άρθρο στο ιστολόγιο του σχολείου
- Τίτλος
- Αφόρμηση από 2ο κείμενο αναφοράς
- Ύφος: αυθόρμητο, οικείο
- Ρηματικά πρόσωπα: γ', α' ενικό και πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο

Πρόλογος:

- Αφόρμηση από 2ο κείμενο αναφοράς και προσωπική εμπειρία
- Ένταξη στο ευρύτερο πλαίσιο
- Σύνδεση με τα δύο ζητούμενα

Κύριο Μέρος

Α' Ζητούμενο: Αξία/Σημασία αυτομόρφωσης

Ιδέες που έχουν αντληθεί από τα κείμενα αναφοράς

- Η αυτομόρφωση προσφέρει εσωτερική ελευθερία (κείμενο 2)
- Ανοίγονται κι άλλοι κόσμοι που με τον χρόνο γίνονται απαραίτητοι (κείμενο 2)
- Η αυτομόρφωση είναι μία από τις όψεις μίας πραγματικά φιλελεύθερης κουλτούρας των ατόμων (κείμενο 2)
- Γίνεται αντίβαρο στη συρρίκνωση της φαντασίας και στους πανικούς της εποχής (κείμενο 2)
- Δε σε κάνει ανταγωνιστικό και προωθεί την ανιδιοτέλεια (κείμενο 2)
- Κάνει τη γνώση χαρούμενη και γενναιόδωρη (Κείμενο 2)
- Δεν πλήττουμε από τον ίδιο μας τον εαυτό (κείμενο 2)

Άλλες ιδέες - άντληση ιδεών από βιβλίο Αξίας σελ. 74

- Η αυτομόρφωση παρέχει δυναμικά εφόδια, ώστε το άτομο να σκέπτεται, να συλλαμβάνει την πραγματικότητα και να κατανοεί τα διάφορα φαινόμενα .
- Εφοδιάζει το νέο με την απαραίτητη τεχνογνωσία, προκειμένου να αντεπεξέλθει στον αυξανόμενο επιστημονικό και επαγγελματικό ανταγωνισμό της σύγχρονης εποχής.
- Προσανατολίζει το νέο επαγγελματικά σύμφωνα με τις έμφυτες κλίσεις και επιθυμίες του, αλλά και τις κοινωνικές συνθήκες και ανάγκες, ώστε να εξασφαλίσει την ομαλή ένταξη του στον παραγωγικό τομέα.
- Ολόπλευρη καλλιέργεια του ανθρώπου (βιβλίο Αξίας)
- Διεύρυνση πνευματικών οριζόντων (βιβλίο Αξίας)
- Παρακολούθηση τεχνικών , επιστημονικών κι επαγγελματικών εξελίξεων (βιβλίο Αξίας)

Β' Ζητούμενο: Τρόποι με τους οποίους ο/η μαθητής/-τρια επιδιώκει την αυτομόρφωση:

Ιδέες που έχουν αντληθεί από τα κείμενα αναφοράς

- Να επικεντρώνεσαι σ' αυτό που αγαπάς , "να έχεις όρεξη για κάτι" (κείμενο 2)

- Διάθεση για το επιπλέον , γι' αυτό το βιβλίο που δε θα το βρεις στη βιβλιογραφία που θα σου δώσει ο καθηγητής ή στις πρώτες , απλές πληκτρολογήσεις του Google (κείμενο 2)

Άλλες ιδέες - άντληση ιδεών από βιβλίο Αξίας σελ. 74-75

- **Οικογένεια :**

- ❖ ενθάρρυνση του παιδιού να μελετά, να ερευνά, να αναζητά
- ❖ επαφή με το βιβλίο και το διαδίκτυο (στο πλαίσιο της επιμόρφωσης)
- ❖ καλλιέργεια ιδιαίτερων δεξιοτήτων (μουσική, καλλιτεχνικές ενασχολήσεις, αθλήματα)

- **MME (ιδιαίτερα τύπος, διαδίκτυο) :**

- ❖ μελέτη επί παντός του επιστητού
- ❖ απόκτηση γνώσεων
- ❖ διασταύρωση πληροφοριών, ανταλλαγή απόψεων
- ❖ ενημέρωση και επιμόρφωση

- **Προσωπική ευθύνη :**

- ❖ συνεχής κατάρτιση κι εξειδίκευση στα νέα δεδομένα (νέα πτυχία, μεταπτυχιακά)
- ❖ παρακολούθηση σεμιναρίων
- ❖ παρακολούθηση κάθε είδους εκδηλώσεων
- ❖ μελέτη βιβλίων

- Ενίσχυση του ρόλου και της λειτουργίας του Ανοικτού Πανεπιστημίου (βιβλίο Αξίας)

- Σεμινάρια επαγγελματικής κατάρτισης (βιβλίο Αξίας)

- Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (βιβλίο Αξίας)

- Προγράμματα λαϊκής επιμόρφωσης (βιβλίο Αξίας)

- Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (βιβλίο Αξίας)

- Ενδοεπιμόρφωση: πραγματοποίηση επισκέψεων σε χώρους τέχνης (παρακολούθηση πολιτιστικών δρωμένων, επισκέψεις σε μουσεία, θέατρα, εκθέσεις, συναυλίες, εκθέσεις βιβλίων), συμμετοχή σε συλλόγους, ημερίδες, συνέδρια, σεμινάρια, ταξίδια (βιβλίο Αξίας)

Επίλογος

- Συμπερασματικό/Ανακεφαλαιωτικό σκέλος - Δεοντολογικό σκέλος

Ο/Η αρθρογράφος

Υπόδειγμα παραγωγής λόγου:

Η αξία της αυτομόρφωσης

Πρόσφατα, διαβάσαμε στην τάξη ένα κείμενο με θέμα την αξία της αυτομόρφωσης στη σημερινή εποχή. Η συζήτηση που ακολούθησε με προβληματίσε ιδιαίτερα, γιατί ο σύγχρονος άνθρωπος αλλά και το εκπαιδευτικό σύστημα έχουν ταυτίσει τη μόρφωση με την παροχή γνώσεων ωφελιμιστικού χαρακτήρα και το ενδιαφέρον περιορίζεται μόνο στον εμπλουτισμό ενός βιογραφικού. Για τους λόγους αυτούς θεωρώ πως αξίζει να αναφερθώ στη σημασία της αυτοκαλλιέργειας και στη συνέχεια να αναλογιστώ τρόπους με τους οποίους επιδιώκω προσωπικά να αυτομορφωθώ.

Αναμφίβολα η αυτομόρφωση κρίνεται επιτακτική, καθώς ζούμε σε μια μεταβατική και ταχύρρυθμη εποχή. Ειδικότερα, ένας άνθρωπος που δεν επαναπαύεται στην παροχή των στείων και ειδικευμένων γνώσεων του αναχρονιστικού εκπαιδευτικού συστήματος, αλλά επιδιώκει να διευρύνει τους πνευματικούς του ορίζοντες ποικιλοτρόπως αποκτά μία εσωτερική ελευθερία. Αναπτύσσει μία φιλελεύθερη κουλτούρα η οποία δεν περιορίζει τη φαντασία του κι έρχεται σε επαφή με νέους κόσμους που στο μέλλον θα είναι χρήσιμοι γι' αυτόν. Παράλληλα η γνώση γίνεται χαρούμενη και γενναϊόδωρη, απομακρύνοντας την πλήξη και την ανία. Από την άλλη πλευρά, η αυτομόρφωση παρέχει δυναμικά εφόδια, ώστε το άτομο να σκέπτεται κριτικά, να συλλαμβάνει την πραγματικότητα και να κατανοεί τα διάφορα φαινόμενα. Στο ίδιο πλαίσιο ο νέος έχει τη δυνατότητα να παρακολουθήσει τις τεχνικές, επιστημονικές κι επαγγελματικές εξελίξεις, για να εφοδιαστεί με την απαραίτητη τεχνογνωσία προκειμένου να αντεπεξέλθει στον αυξανόμενο ανταγωνισμό.

Όλα τα προαναφερθέντα με κάνουν να συνειδητοποιώ την αναγκαιότητα της αυτοκαλλιέργειας και να την επιδιώκω από νεαρή ηλικία. Πάντα ήμουν ανήσυχο πνεύμα και δεν περιοριζόμουν στις γνώσεις που μου παρείχε το σχολείο. Καθημερινά ψάχνω για το επιπλέον και δεν αρκούμαι σε όσα μου προτείνουν οι καθηγητές. Μου αρέσει πολύ να διαβάζω λογοτεχνικά βιβλία, γιατί καλλιεργώ τη φαντασία μου, εμπλουτίζω τις γνώσεις μου και έρχομαι σε επαφή με άλλους κόσμους. Επιπροσθέτως, η αγάπη μου για μάθηση με οδήγησε στη σωστή και δημιουργική αξιοποίηση του διαδικτύου και των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης. Διαβάζω πολλά ηλεκτρονικά κι έντυπα άρθρα με σκοπό να διασταυρώσω τις πληροφορίες, να ενημερωθώ και να επιμορφωθώ. Εκτός, όμως, από αυτά, με την οικογένειά μου παρακολουθούμε συχνά θεατρικές παραστάσεις, συναυλίες και κάνουμε πολλά ταξίδια. Με τους τρόπους αυτούς απολαμβάνω μία διαδρομή που μόνο θετικά θα μου αποφέρει και τελειώνοντας το σχολείο θα συνεχίσω να μορφώνομαι μόνος/-η μου αλλά και με την αρωγή των φορέων, γιατί το ταξίδι στη γνώση δε σταματά ποτέ.

Συνοψίζοντας, συνειδητοποιώ ότι ο άνθρωπος οφείλει να αναζητά τη γνώση και να αναπροσαρμόζεται στα νέα δεδομένα, θωρακισμένος πάντα με πνευματικά εφόδια που μόνο η διά βίου παιδεία μπορεί να προσφέρει. Η αυτομόρφωση ξεκινά από τα πρώιμα χρόνια της κοινωνικοποίησής του κι αποτελεί μια αέναη διαδικασία χωρίς όρια.

Ο/Η αρθρογράφος

(Λέξεις: 427)

(*) Οι ενδεικτικές απαντήσεις συντάχθηκαν από την ομάδα διδασκόντων του Τομέα Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας του Φροντιστηρίου **αξία** και αποτελούν πνευματική τους ιδιοκτησία.

Η χρήση τους εκτός Φροντιστηρίου, επιτρέπεται μόνο για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Οποιαδήποτε άλλη χρήση ή αναπαραγωγή χωρίς άδεια, μπορεί να επιφέρει τις προβλεπόμενες από το Νόμο κυρώσεις

